DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

6. oktober 2009 *

I sag C-438/07,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 18. september 2007,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved I. Koskinen og L. Parpala samt ved M. Patakia og S. Pardo Quintillán, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kongeriget Sverige ved A. Falk, som befuldmægtiget,

sagsøgt,

* Processprog: svensk.

støttet af:

Republikken Finland ved J. Heliskoski og A. Guimaraes-Purokoski, som befuldmægtigede,

intervenient,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Rosas, og dommerne A. Ó Caoimh, J. Klučka, U. Lõhmus og A. Arabadjiev (refererende dommer),

generaladvokat: J. Kokott
justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 19. februar 2009,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 26. marts 2009,

afsagt følgende

Dom

1 Med sit søgsmål har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber nedlagt påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Sverige har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 5, stk. 2, 3 og 5, i Rådets direktiv 91/271/EØF af 21. maj 1991 om rensning af byspildevand (EFT L 135, s. 40), som ændret ved Kommissionens direktiv 98/15/EF af 27. februar 1998 (EFT L 67, s. 29, herefter »direktiv 91/271«), idet det ikke senest den 31. december 1998 har sikret, at samtlige udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 personækvivalenter (PE), der ledes direkte ud til følsomme områder eller til deres afstrømningsområder, opfylder de relevante krav i bilag I til direktiv 91/271.

Retsforskrifter

Konventionen om beskyttelse af havmiljøet i Østersøområdet

2 Foruden visse medlemsstater og Den Russiske Føderation er også Det Europæiske Fællesskab kontraherende part i konventionen om beskyttelse af havmiljøet i Østersøområdet (den reviderede Helsingforskonvention 1992) (EFT 1994 L 73, s. 20, herefter »Østersøkonventionen«), godkendt ved Rådets afgørelse 94/157/EF af 21. februar 1994 om indgåelse på Fællesskabets vegne af konventionen om beskyttelse af havmiljøet i Østersøområdet (den reviderede Helsingforskonvention 1992) (EFT 1994 L 73, s. 19).

Fællesskabsbestemmelser

3 Direktiv 91/271 vedrører i henhold til dets artikel 1 opsamling, rensning og udledning af byspildevand samt rensning og udledning af spildevand fra visse industrisektorer og har til formål at beskytte miljøet mod negative påvirkninger fra ovennævnte spildevandsudledninger.

4 Direktivets artikel 2 bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

1) »Byspildevand« husspildevand eller en blanding af husspildevand og industrispildevand og/eller regnvand fra befæstede arealer.

[…]

4) »Byområde« et område, hvor befolkningen og/eller de økonomiske aktiviteter er tilstrækkelig koncentreret til, at byspildevand kan opsamles og ledes til et rensningsanlæg for byspildevand eller et endeligt udledningssted.

5) »Kloaknet« et system af rørledninger, der opsamler og transporterer byspildevand.

6) »1 PE (personækvivalent)« den mængde organisk stof, der kan nedbrydes biologisk med et fem-døgns biokemisk iltforbrug (BOD5) på 60 g ilt pr. dag.

[…]

8) »Sekundær rensning« rensning af byspildevand ved en proces, som almindeligvis består af biologisk rensning efterfulgt af en sekundær sedimentation, eller ved en anden proces, som indebærer overholdelse af kravene i tabel 1 i bilag I.

9) »Passende rensning« rensning af byspildevand ved en sådan proces og/eller et sådant bortskaffelsessystem, at vandrecipienten efter udledningen af spildevandet kan opfylde de relevante kvalitetsmålsætninger og de relevante bestemmelser i dette og andre EF-direktiver.

[…]

11) »Eutrofiering« vands berigelse med næringssalte, især kvælstof- og/eller phosphorforbindelser, der medfører øget algevækst og udvikling af højere former for planteliv, som igen resulterer i en uønsket forstyrrelse af balancen mellem organismerne i vandet og af vandets kvalitet.

[…]

13) »Kystnære vandområder« vandområder uden for lavvandslinjen eller uden for en flodmundings ydre grænse.«

5 Direktivets artikel 4 indeholder de generelle regler for det af direktivet omfattede spildevand og foreskriver i stk. 1:

»Medlemsstaterne skal sikre, at byspildevand, der tilledes kloaknet, før udledningen underkastes sekundær rensning eller en tilsvarende rensning […]«

6 Artikel 5 i direktiv 91/271 fastsætter:

»1. Medlemsstaterne skal med henblik på anvendelsen af stk. 2 senest den 31. december 1993 kortlægge følsomme områder efter de kriterier, som er fastlagt i bilag II.

2. Medlemsstaterne sørger for, at byspildevand, der tilledes kloaknet, senest den 31. december 1998 renses mere vidtgående end beskrevet i artikel 4, før det udledes til følsomme områder, for så vidt angår alle udledninger fra byområder med over 10 000 PE.

3. De i stk. 2 omhandlede udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand skal opfylde de relevante krav i bilag I, litra B. […]

[…]

5. Stk. 2, 3 og 4 gælder for udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand, der ligger i følsomme områders relevante afstrømningsområder, og som bidrager til forureningen af disse områder.

[…]«

7 Stk. 2 og 3 i direktivets bilag I, litra B, har følgende ordlyd:

»2. Udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand, der skal renses i henhold til direktivets artikel 4 og 5, skal opfylde de i tabel 1 anførte krav.

3. Udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand til følsomme områder, som er udsat for eutrofiering, som kortlagt i henhold til bilag II, litra A, underlitra a), skal herudover opfylde de i tabel 2 i dette bilag anførte krav.«

8 Overskriften til tabel 2 i det nævnte bilag I lyder således:

»Tabel 2: Krav gældende for udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand til følsomme områder, som er udsat for eutrofiering, som kortlagt i henhold til bilag II, litra

A, underlitra a). Den ene eller begge parametre anvendes afhængigt af de lokale forhold. Koncentrationen eller den procentvise nedbringelse skal anvendes.«

9 Ifølge tabellens anden linje skal koncentrationen af total kvælstof enten udgøre højst 15 mg/l i byområder, hvor der er mellem 10 000 og 100 000 PE, eller være genstand for en mindste procentvise nedbringelse på 70-80%.

10 I bilag II, litra A, underlitra a), stk. 2, til direktiv 91/271 er følgende fastsat:

»Følgende faktorer kan tages i betragtning, når det overvejes, hvilke næringssalte der skal reduceres ved yderligere rensning:

i) Søer og vandløb, der løber ud i søer/reservoirer/lukkede bugter med ringe vandudskiftning, hvorved der kan ske en akkumulering. I disse områder bør phosphor fjernes, medmindre det kan påvises, at dette ikke vil have nogen indflydelse på eutrofieringsgraden. Ved udledninger fra store byområder kan det også overvejes at fjerne kvælstof.

ii) Flodmundinger, bugter og andre kystnære vandområder, som har ringe vandudskiftning, eller hvortil der udledes store mængder næringssalte. Udledninger fra små bysamfund er normalt af mindre betydning i disse områder, men for store byområders vedkommende bør phosphor og/eller kvælstof fjernes, medmindre det kan påvises, at dette ikke vil have nogen indflydelse på eutrofieringsgraden.«

Nationale bestemmelser

11 Det fremgår af den nationale lovgivning, som den er beskrevet i Kongeriget Sveriges skriftlige indlæg, at al virksomhed eller foranstaltninger af væsentlig betydning for miljøet er omfattet af anvendelsesområdet for miljöbalken (svensk miljølov). Desuden skal alle svenske rensningsanlæg, som renser byspildevand fra byområder med over 2 000 PE, have en godkendelse tildelt efter et skøn i hvert enkelt tilfælde. Ved behandlingen af godkendelsesansøgningen foretages en helhedsbedømmelse af recipientforholdene ud fra samtlige udledninger fra alle forureningskilder og af udledningernes eftervirkninger.

Den administrative procedure

12 Kongeriget Sverige kortlagde i 1994 alle sine vandområder som følsomme områder. Det bekræftede i 1998 og i 2000 denne klassifikation over for Kommissionen. Medlemsstaten påpegede desuden, at den havde anvendt eutrofiering som kriterium, og at det afgørende for fastlæggelsen af den påkrævede form for rensning havde været de berørte vandmiljøer. Ud fra kriterierne i bilag II, litra A, underlitra a), nr. i) og ii), til direktiv 91/271 var hele det svenske territorium ifølge Kongeriget Sverige følsomt i forhold til eutrofiering eller en risiko for eutrofiering på grund af udledningen af phosphor.

13 Kommissionen tilsendte den 23. oktober 2002 Kongeriget Sverige en åbningsskrivelse med den begrundelse, at medlemsstaten havde tilsidesat de forpligtelser, der påhvilede den i henhold til artikel 5 i direktiv 91/271. Tilsidesættelsen bestod i, at ikke alle udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand i de følsomme områder overholdt kravene i direktivets bilag I, litra B. Kongeriget Sverige skulle senest den 31. december 1998 have efterkommet disse krav, som gælder for alle udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE og for alle udledninger fra sådanne rensningsanlæg beliggende i følsomme områders afstrømningsområder.

14 I sit svarskrift af 5. februar 2003 bestred Kongeriget Sverige Kommissionens påstande og anførte, at det overholdt direktiv 91/271. De svenske myndigheder fandt det unødvendigt at fjerne indholdet af kvælstof i vand, som ledes ud i Østersøen, fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE beliggende i områderne nord for Norrtälje kommune. Myndighederne mente desuden, at udledning af kvælstof fra rensningsanlæg for byspildevand fra andre byområder med over 10 000 PE beliggende i Midt- og Sydsverige ikke bidrog til eutrofieringen af de kystnære vandområder, da der naturligt finder en tilstrækkelig retention af kvælstof sted i forbindelse med, at vandet passerer afstrømningsområderne mellem forureningskilden og havet.

15 Den 1. april 2004 tilsendte Kommissionen Kongeriget Sverige en begrundet udtalelse, hvori den redegjorde for videnskabelige undersøgelser, der påviste, at fjernelse af indholdet af kvælstof i vand, som ledes ud i Den Botniske Vig og Det Botniske Hav, har en egentlig indflydelse på graden af eutrofiering i Østersøen. Kommissionen anførte, at alt vand, som ledes ud i Østersøen, herunder i Den Botniske Vig og Det Botniske Hav, fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, bør renses for både phosphor og kvælstof.

16 Desuden mente Kommissionen, at udledning af kvælstof fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE beliggende i Midt- og Sydsverige bidrog til forureningen af Østersøen, som er et følsomt område. Kommissionen anførte i den forbindelse, at den retention af kvælstof, der naturligt forekommer i afstrømningsområderne, efter dens opfattelse ikke er en forsvarlig måde at fjerne kvælstofmængden i de kystnære vandområder på.

17 Kongeriget Sverige besvarede Kommissionens begrundede udtalelse ved skrivelser af 14. og 22. juni 2004, hvori det anførte, at når en medlemsstat skal tage stilling til, hvilke områder der er følsomme for så vidt angår eutrofiering i den forstand, hvori udtrykket anvendes i direktiv 91/271, skal den også vurdere, hvilke næringssalte der bidrager til eutrofieringen. Når en medlemsstat har taget stilling hertil, skal den sikre, at der finder en mere vidtgående rensning sted for kvælstof og/eller phosphor alt efter de lokale forhold. Kongeriget Sverige fremhævede desuden, at medlemsstaterne frit kan vælge, efter hvilken metode de vil sørge for fjernelse af kvælstof i byspildevand. Derfor skal

direktiv 91/271 fortolkes således, at den retention, der naturligt forekommer, anerkendes som en metode til fjernelse af kvælstof i byspildevand fra ikke-kystnære vandområder, hvorfra det ledes ud i floder og vandløb og derfra løber videre ud i de følsomme kystnære vandområder.

18 Da Kommissionen ikke fandt Kongeriget Sveriges svar på den nævnte begrundede udtalelse tilfredsstillende, har den indledt nærværende søgsmål.

19 Ved kendelse af 28. januar 2008 gav Domstolens præsident Republikken Finland tilladelse til at indtræde i sagen til støtte for Kongeriget Sveriges påstande.

Om søgsmålet

Parternes argumenter

20 Kongeriget Sverige har inddelt de 141 rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvorfra vandet ledes direkte ud i følsomme områder eller disses afstrømningsområder, i fem grupper nævnt i de fem første bilag til Kongeriget Sveriges svarskrift.

21 Medlemsstaten har i sin duplik præciseret, at der bør foretages en korrektion for så vidt angår 5 af de 141 rensningsanlæg, der er på tale. Således skal rensningsanlæggene for dels byområdet Kristianstad, dels Jönköping og Huskvarna, som fra nu af udgør ét og samme byområde, slettes fra bilag 1 til medlemsstatens svarskrift og tilføjes bilag 3 til

dette svarskrift. Rensningsanlægget i Lysekil skal flyttes fra bilag 1 til bilag 2 til nævnte svarskrift. Endelig skal rensningsanlægget i Hammarö flyttes fra bilag 2 til bilag 1 til Kongeriget Sveriges svarskrift.

22 For det første opregnes de rensningsanlæg, som ifølge Kongeriget Sverige overholder kravene i direktiv 91/271, i bilag 1 til dets svarskrift, som ændret ved duplikken (herefter »det korrigerede bilag 1«). I forhold til disse rensningsanlæg er påstanden om traktatbrud grundløs, da alle disse rensningsanlæg er udstyret specifikt med henblik på at fjerne kvælstof på en måde, der opfylder direktivets krav. Kommissionen har begrænset sig til at konstatere, at rensningsanlæggene i Eslöv, Kristianstad og Jönköping i strid med direktivet ikke renser byspildevandet for kvælstof.

23 For det andet har Kommissionen anført, at den accepterer Kongeriget Sveriges tilkendegivelse, hvorefter det medgiver, at dels rensningsanlæggene opregnet i bilag 2 til dets svarskrift, som ændret ved duplikken (herefter »det korrigerede bilag 2«), dels rensningsanlæggene opregnet i bilag 3 til svarskriftet, som ændret ved duplikken (herefter det »korrigerede bilag 3«), ikke opfylder kravene i direktiv 91/271, fordi de førstnævnte ikke er udstyret specifikt med henblik på at fjerne kvælstof, og de sidstnævnte ikke i tilstrækkeligt omfang renser byspildevandet for kvælstof.

24 For det tredje sondrer Kommissionen mellem anlæggene opregnet i bilag 5 til Kongeriget Sveriges svarskrift ud fra, om spildevandet derfra ledes direkte eller indirekte ud i Den Botniske Vig og direkte eller indirekte ud i Det Botniske Hav. Eftersom hovedparten af de svenske ferskvandsområder faktisk munder ud i Østersøen, hvis eutrofiering primært skyldes phosphor og kvælstof, mener Kommissionen, at disse vandmiljøer bør anses for følsomme for så vidt angår de to næringssalte. Derfor skal der på alle disse rensningsanlæg foruden rensning for phosphor iværksættes den i henhold til artikel 5, stk. 2, 3 og 5, i direktiv 91/271 mest vidtgående rensning for kvælstof (herefter »tertiær rensning«).

25 Kommissionen har medgivet, at vandet i Den Botniske Vig kun er følsomt for så vidt angår phosphor, men mener ikke, at Den Botniske Vig kan betragtes isoleret, idet næringssalte, herunder kvælstof, transporteres fra dette havområde til andre dele af Østersøen. Kommissionen er af den opfattelse, at vandet i Det Botniske Hav i det mindste er delvist følsomt i forhold til kvælstof, hvilket den navnlig baserer på en rapport udarbejdet på Kommissionens foranledning i 2003 af Water Research Center om gennemførelsen af direktiv 91/271 i Sverige (herefter »rapporten fra 2003«). Afstrømningen fra Den Botniske Vig og Det Botniske Hav til Østersøen indebærer nemlig, at der faktisk overføres en betydelig mængde kvælstof.

26 Endelig er Kongeriget Sverige af den opfattelse, at det heller ikke for så vidt angår anlæggene opregnet i bilag 4 til dets svarskrift, og som medlemsstaten anser for at opfylde kravene i direktiv 91/271, er nødvendigt at iværksætte fjernelse af kvælstof, fordi der naturligt finder en så betydelig retention sted, at udledningen fra disse anlæg ikke bidrager til eutrofiering af de kystnære vandområder. Hertil har Republikken Finland i sit interventionsindlæg bemærket, at en sådan naturlig rensning godt kan tages i betragtning, når det i henhold til det nævnte direktiv skal vurderes, om der er behov for at fjerne kvælstof. Kommissionen har gjort gældende, at det omfang, hvori der efter det af Kongeriget Sverige anførte forekommer retention, ikke er udtryk for en tilstrækkelig fjernelse af kvælstof, og at medlemsstatens beregning er foretaget på grundlag af en gennemsnitlig fjernelse af kvælstof, som ikke er tilladt i henhold til direktivet. Derfor kan den retention, der finder sted, ikke anses for at opfylde kravene til et tilstrækkeligt og konstant rensningsniveau som fastsat i bilag I, tabel 2, til det nævnte direktiv.

27 Kommissionen har i replikken anført, at det følger af det krav om et højt beskyttelsesniveau på grundlag af forsigtighedspincippet og princippet om forebyggende indsats, der er fastsat for Fællesskabets miljøpolitik i artikel 174, stk. 2, EF og fastslået i fast retspraksis, at indgreb over for miljøskader fortrinsvis skal foretages ved kilden. I den forbindelse mener Kommissionen, at Kongeriget Sverige ikke har påvist, at fjernelse af kvælstof i såvel ferskvandsområder som de kystnære vandområder ikke ville mindske eutrofieringen i Østersøen.

28 Kongeriget Sverige har hertil svaret, at fjernelse af kvælstof, hvor det efter de lokale forhold ikke er påkrævet, fremmer væksten af cyanobakterier. Eftersom Kommissionen

ikke har påvist, at de lokale forhold nødvendiggør fjernelse af kvælstof, følger det snarere af forsigtighedspincippet, at der ikke skal iværksættes en sådan fjernelse.

Domstolens bemærkninger

29 Ifølge artikel 5, stk. 2, i direktiv 91/271 skal alle udledninger af byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, der udledes til følsomme områder, senest den 31. december 1998 renses mere vidtgående end beskrevet i nævnte direktivs artikel 4.

30 Domstolen har i så henseende allerede fastslået, at det er uden betydning for, om der foreligger udledning i den forstand, hvori udtrykket anvendes i artikel 5, stk. 2, i direktiv 91/271, om spildevandet udledes direkte eller indirekte til et følsomt område (jf. i denne retning dom af 25.4.2002, sag C-396/00, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 3949, præmis 29-32). Dette er som anført af generaladvokaten i punkt 72 i forslaget til afgørelse i overensstemmelse med det høje beskyttelsesniveau, som i henhold til artikel 174, stk. 2, EF tilsigtes med Fællesskabets miljøpolitik.

31 Ifølge bilag II, litra A, til direktiv 91/271 kan et område kortlægges som følsomt på grundlag af eutrofieringsgraden, indvinding af drikkevand eller krav i andre direktiver.

32 I det foreliggende tilfælde er det ubestridt, at Kongeriget Sverige i 1994 kortlagde alle sine vandområder som følsomme områder for så vidt angår eutrofiering, og at der fra alle medlemsstatens rensningsanlæg sker direkte eller indirekte udledninger til disse områder.

33 Af de af parterne indgivne indlæg fremgår, at enten næringssaltet phosphor eller kvælstof almindeligvis forekommer i mindre omfang end det andet, hvilket holder algevæksten nede. Dette stof kaldes således »den begrænsende faktor«. Et vandområde kan være følsomt for så vidt angår enten det ene eller det andet stof eller dem begge. Således begrænses algevæksten, når phosphor eller kvælstof — afhængigt af, hvad det pågældende område er følsomt i forhold til — fjernes.

34 Alle svenske vandområder er kortlagt som følsomme for så vidt angår eutrofiering eller en risiko for eutrofiering på grund af udledningen af phosphor. Kun de kystnære vandområder beliggende mellem den norske grænse og Norrtälje Kommune er kortlagt som følsomme for så vidt angår eutrofiering eller en risiko for eutrofiering på grund af udledningen af kvælstof.

35 I modsætning til det af Kommissionen anførte må Kongeriget Sverige følgelig anses for inden for rammerne af kortlægningen af følsomme områder at have præciseret, hvilke stoffer der i henhold til tabel 2 i bilag I til direktiv 91/271 skal fjernes, før byspildevandet udledes i de svenske ferskvandsområder. Som anført af Kongeriget Sverige, skelnes der nemlig i den forbindelse ikke mellem de kystnære vandområder og ferskvandsområder.

36 Desuden fastsætter artikel 5, stk. 3, i direktiv 91/271, efter hvilke regler der skal foretages tertiær rensning af udledninger i sådanne følsomme områder. Det følger af denne bestemmelse, sammenholdt med de bestemmelser, hvortil den henviser, at udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand til følsomme områder, som er udsat for eutrofiering, skal opfylde kravene i tabel 2 i bilag I til dette direktiv.

37 Domstolen har allerede fastslået, at disse krav kun skal opfyldes, hvis ikke andet følger af bestemmelserne i bilag II, litra A, underlitra a), stk. 2, til direktiv 91/271 (dom af 23.9.2004, sag C-280/02, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 8573, præmis 104 og 105). I nr. ii) i denne bestemmelse fastsættes således for så vidt angår kystnære vandområder, som har ringe vandudskiftning, eller hvortil der udledes store mængder

næringssalte, at phosphor og/eller kvælstof skal fjernes for store byområders vedkommende, medmindre det påvises, at en sådan fjernelse ikke vil indvirke på eutrofieringsgraden.

38 Tabel 2 i bilag I til dette direktiv omhandler nedbringelse af mængden af phosphor og kvælstof i byspildevand. Ifølge den indledende tekst til tabellen forudsættes det ene eller begge parametre anvendt afhængigt af de lokale forhold. Det afhænger nemlig af de lokale forhold, om det er mængden af kvælstof eller phosphor eller begge dele, der skal nedbringes. Medlemsstaten kan således vælge, om koncentrationen eller den procentvise nedbringelse skal anvendes.

39 Det bemærkes, at Kommissionen og Kongeriget Sverige er enige om, at det udgør et stort miljømæssigt problem, at Østersøen er udsat for eutrofiering, og at fænomenet skyldes en forhøjet koncentration af de to næringssalte kvælstof og phosphor, som imidlertid er uundværlige for havmiljøet.

40 Som anført af Kongeriget Sverige, er der ikke nogen entydig løsning for hele Østersøen på problemet vedrørende eutrofiering.

41 Det fremgår af sagen, at det under disse omstændigheder ikke er de samme foranstaltninger, der skal træffes for at reducere eutrofieringen i én del af Østersøen som i andre dele. Direktiv 91/271 foreskriver i den henseende, at medlemsstaterne på grundlag af de lokale forhold skal vurdere forekomsten af næringssaltene phosphor og/eller kvælstof, som bidrager til eutrofieringen, og under hensyntagen til denne vurdering træffe passende foranstaltninger til rensning.

42 Derfor stiller direktiv 91/271 ikke pr. automatik krav om nedbringelse af mængden af kvælstof, selv ikke hvor der fra rensningsanlæg for byspildevand udledes til vandrecipienter beliggende i et følsomt område. Det er begrundelsen for, at disse

vandrecipienter er kortlagt som følsomme, sammenholdt med en vurdering af de lokale forhold, der er afgørende for, om mængden af kvælstof og/eller phosphor skal nedbringes.

43 Følgelig kan den af Kommissionen forfægtede fortolkning, hvorefter den blotte omstændighed, at udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand munder ud i et følsomt område, skulle kunne udløse et krav om tertiær rensning for kvælstof i henhold til direktiv 91/271, ikke tiltrædes. I overensstemmelse med direktivets artikel 5, stk. 5, afhænger pligten til at nedbringe mængden af kvælstof af, i hvilket omfang udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand, der ligger i følsomme havområders afstrømningsområder, bidrager til forureningen af sidstnævnte områder.

44 Eftersom den begrænsende faktor ikke udelukkende bestemmes ud fra, hvad vandrecipienterne er følsomme i forhold til, men også, om udledningerne bidrager til forureningen af sidstnævnte, kan det ikke påstås, som Kommissionen har gjort, at både de svenske søer, floder og kystnære vandområder skal anses for følsomme for så vidt angår såvel kvælstof som phosphor, fordi Østersøen er udsat for en kraftig eutrofiering forårsaget af begge næringssalte, og størstedelen af de svenske ferskvandsområder munder ud i Østersøen.

45 Heraf følger, i modsætning til det af Kommissionen anførte, at direktiv 91/271 ikke fastsætter en generel pligt til at pålægge tertiær rensning for kvælstof i udledningerne fra hvert enkelt rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE.

46 Eftersom direktiv 91/271 foreskriver, at mængden af phosphor og/eller kvælstof skal nedbringes afhængigt af de lokale forhold, dvs. om vandrecipienterne er følsomme i forhold til det ene eller det andet af disse næringssalte, og om det bidrager til forureningen af vandrecipienterne, skal der foretages en samlet bedømmelse af de rensningsanlæg, der er på tale, hvis udledninger munder ud i det samme afstrømningsområde.

47 Såvel direkte som indirekte udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand beliggende i samme følsomme afstrømningsområde er desuden i henhold til artikel 5, stk. 5, i direktiv 91/271 kun underlagt kravene vedrørende følsomme områder, for så vidt som disse udledninger bidrager til forureningen af det følsomme område. Der skal således være en årsagssammenhæng mellem de nævnte udledninger og forureningen af følsomme områder.

48 I lyset af disse betragtninger skal det vurderes, om Kommissionen har påvist en sådan årsagssammenhæng.

49 Der henvises til, at det ifølge fast retspraksis om traktatbrudssøgsmål indledt i henhold til artikel 226 EF påhviler Kommissionen at godtgøre, at det hævdede traktatbrud foreligger. Kommissionen skal for Domstolen fremlægge de oplysninger, som er nødvendige for, at denne kan efterprøve, om der foreligger et traktatbrud, og Kommissionen kan ikke herved påberåbe sig nogen formodning (jf. bl.a. dom af 25.5.1982, sag 96/81, Kommissionen mod Nederlandene, Sml. s. 1791, præmis 6, og af 26.4.2007, sag C-135/05, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 3475, præmis 26).

50 Når Kommissionen har givet oplysninger, der fyldestgørende beviser de faktiske forhold, som foreligger på den sagsøgte medlemsstats område, påhviler det den pågældende medlemsstat konkret og detaljeret at bestride de således fremlagte oplysninger og følgerne heraf (jf. i denne retning dom af 22.9.1988, sag 272/86, Kommissionen mod Grækenland, Sml. s. 4875, præmis 21, og af 9.11.1999, sag C-365/97, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 7773, præmis 84 og 86).

51 For det første har Kommissionen for så vidt angår de rensningsanlæg, der er opregnet i det korrigerede bilag 1 til Kongeriget Sveriges svarskrift, som ændret ved duplikken, på den ene side hævdet, dog uden at påvise det, at rensningsanlæggene i Eslöv, Kristianstad og Jönköping ikke er udstyret med henblik på at rense byspildevandet for kvælstof. På den anden side har Kommissionen begrænset sig til at påstå, at der ikke er foretaget rensning for kvælstof i spildevandet fra byområderne Hönö, Strömstad, Lidköping, Sävsjö, Borgholm, Bjuv, Svedala, Klippan, Torekov og Åmål.

52 Domstolen har under disse omstændigheder ikke tilstrækkeligt grundlag for at forstå omfanget af Kongeriget Sveriges påståede tilsidesættelse af fællesskabsretten, og at efterprøve, om det af Kommissionen påståede traktatbrud foreligger (jf. dom af 26.4.2007, sag C-195/04, Kommission mod Finland, Sml. I, s. 3351, præmis 32).

53 For det andet bemærkes for så vidt angår de rensningsanlæg, der er opregnet i det korrigerede bilag 2 og 3, at det i forbindelse med en traktatbrudssag tilkommer Domstolen at fastslå, om det påståede traktatbrud foreligger, selv om den pågældende stat ikke bestrider traktatbruddet (jf. i denne retning dom af 15.1.2002, sag C-439/99, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 305, præmis 20, og af 23.2.2006, sag C-43/05, Kommission mod Tyskland, Sml. I, s. 3*, præmis 11).

54 Det bemærkes i denne forbindelse, at Kongeriget Sverige selv har erkendt, at det har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til direktiv 91/271. Medlemsstaten har medgivet, at de rensningsanlæg, der er opregnet i det korrigerede bilag 2 og 3, ikke opfyldte de relevante krav i henhold til bilag I til det nævnte direktiv ved udløbet af den frist, der er fastsat i den begrundede udtalelse. Af navnlig Kongeriget Sveriges svar på de skriftlige spørgsmål fremgår dels, at de rensningsanlæg, der er opregnet i det korrigerede bilag 2, ikke havde det specifikke udstyr med henblik på at fjerne kvælstof. Dels har Kongeriget Sverige bekræftet, at de rensningsanlæg, der er opregnet i det korrigerede bilag 3, havde det specifikke udstyr med henblik på at fjerne kvælstof, men at der forekommer så betydelige kvælstofudledninger fra disse rensningsanlæg, at de selv under hensyntagen til en høj grad af retention bidrager til eutrofieringen.

55 Selv hvis det antages, at Kommissionens stævning bygger på en helhedsvurdering af alle udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, som ledes direkte ud i følsomme områder eller disses afstrømningsområder, er den omstændighed ikke til hinder for, at der kan statueres traktatbrud for så vidt angår nogle af disse anlæg. En sådan konklusion kan nemlig støttes på det forhold, at Kongeriget Sverige ved at erkende, at de 37 rensningsanlæg nævnt i det korrigerede bilag 2 og 3 til svarskriftet, ikke opfylder de relevante krav i henhold til bilag I til direktiv 91/271, udtrykkeligt har bekræftet, at det ikke bestrider Kommissionens stævning for denne dels vedkommende.

56 Heraf følger, at Kongeriget Sverige har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til direktiv 91/271, med hensyn til kvælstofudledninger fra de rensningsanlæg, der er opregnet i det korrigerede bilag 2 og 3.

57 For det tredje skal det vedrørende dels de rensningsanlæg, der er opregnet i bilag 4 til Kongeriget Sveriges svarskrift, dels de rensningsanlæg, der er opregnet i bilag 5 til svarskriftet, som angiveligt ikke behøver have noget specifikt udstyr med henblik på fjernelse af kvælstof, fordi udledningerne derfra ifølge det oplyste ikke bidrager til eutrofieringen af følsomme områder, undersøges, om Kommissionen har godtgjort, at udledningerne fra disse anlæg bidrager til eutrofieringen af følsomme områder.

58 Det konstateres i den forbindelse, som det fremgår af sagen, at de nævnte anlæg er beliggende spredt ud over afstrømningsområder, hvis vandrecipienter er dels Den Botniske Bugt, som er en gren af Østersøen, dels den egentlige Østersø.

Om de rensningsanlæg, hvis udledninger ledes ud i Den Botniske Bugt

59 Udledningerne fra nogle af de rensningsanlæg, der er opregnet i bilag 5 til Kongeriget Sveriges svarskrift, ledes direkte eller indirekte ud i Den Botniske Vig, mens andre ledes direkte eller indirekte ud i Det Botniske Hav. Det er derfor muligt at foretage en samlet vurdering af de pågældende rensningsanlæg, hvis udledninger ledes ud i det samme afstrømningsområde.

60 De rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvis udledninger munder direkte ud i Den Botniske Vig eller dens afstrømningsområde,

er anlæggene i Haparanda, Luleå, Piteå, Skellefteå og Umeå, henholdsvis anlæggene i Kiruna, Gällivare og Boden.

61 Parterne er enige om, at Den Botniske Vig er den eneste væsentlige del af Østersøen, som generelt ikke er udsat for eutrofiering. Desuden har Kommissionen medgivet, at phosphor er den begrænsende faktor i Den Botniske Vig.

62 Under disse omstændigheder har Kommissionen ikke godtgjort, at Kongeriget Sverige på grund af forholdene i Den Botniske Vig skulle have iværksat en tertiær rensning for kvælstof på alle rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvis udledninger munder ud i Den Botniske Vig.

63 De rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvis udledninger munder direkte ud i Det Botniske Hav eller dets afstrømningsområde, er anlæggene i Örnsköldsvik, Härnösand, Timrå, Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn og Gävle, henholdsvis anlæggene i Sollefteå, Östersund, Åre, Ljusdal, Bollnäs, Mora, Falun, Borlänge, Avesta og Sandviken.

64 Parterne er uenige om, dels hvorvidt Det Botniske Hav er udsat for eutrofiering, og hvad der er den begrænsende faktor dér, dels om der overføres kvælstof fra Den Botniske Bugt ud i den egentlige Østersø, og hvilken indvirkning det i givet fald har.

— Om forekomsten af eutrofiering og om den begrænsende faktor i Det Botniske Hav

65 Ifølge de forskningsresultater, som Kongeriget Sverige har tilført sagens akter, er Den Botniske Bugt, herunder Det Botniske Hav, den eneste del af Østersøen, som ikke udviser klare tegn på eutrofiering.

66 Kommissionen har på grundlag af rapporten fra 2003 hævdet, at kvælstof er en begrænsende faktor, som er betegnende for eutrofieringen af Det Botniske Hav.

67 I denne rapport er det imidlertid fremhævet, at der generelt set ikke er noget problem med eutrofiering i Den Botniske Bugts åbne vandområder.

68 Heraf følger, at Kommissionen ikke har godtgjort, at kvælstof er en begrænsende faktor, som er betegnende for eutrofieringen af Det Botniske Hav.

69 Ifølge konklusionerne i rapporten fra 2003 udgør eutrofiering et problem i den egentlige Østersø, i Kattegat, Sundet og Det Botniske Havs kystnære vandområder, hvor der er ringe vandudskiftning og store mængder næringssalte.

70 For så vidt angår de kystnære vandområder viser rapporten fra 2003, at de er udsat for eutrofiering på grund af den ringe vandudskiftning og de store mængder næringssalte i disse vandområder. Desuden peger rapporten på, at phosphor er den primært begrænsende faktor i de svenske kystnære vandområder.

71 I relation til de kystnære vandområder, som har ringe vandudskiftning, eller hvortil der udledes store mængder næringssalte, må der tages hensyn til nr. ii) i bilag II, litra A, underlitra a), stk. 2, til direktiv 91/271, hvorefter udledninger fra små bysamfund normalt er af mindre betydning i disse områder, men for store byområders vedkommende bør phosphor og/eller kvælstof fjernes, medmindre det kan påvises, at dette ikke vil have nogen indflydelse på eutrofieringsgraden.

72 I denne forbindelse hævdes det i rapporten fra 2003, at der hersker tvivl om, hvor virkningsfuld fjernelse af kvælstof er, og at en reduktion af mængden af kvælstof i de dele af Østersøen, hvor phosphor er den begrænsende faktor, kun vil have en begrænset indflydelse på eutrofieringen.

73 Desuden har Kongeriget Sverige påstået, uden at Kommissionen har modbevist det, at fjernelse af kvælstof ville mindske overførslen af kvælstof fra Den Botniske Vig til Det Botniske Hav med ca. 19 tons, hvilket svarer til mindre end 0,1% af overførslen af total kvælstof mellem disse to havområder. Fjernelse af kvælstof i Den Botniske Bugt ville derfor have en ubetydelig indflydelse på eutrofieringsgraden i den egentlige Østersø.

74 Under disse omstændigheder har Kommissionen ikke godtgjort, at Kongeriget Sverige på grund af forholdene i Det Botniske Hav skulle have iværksat en tertiær rensning for kvælstof i udledningerne fra alle rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvis udledninger munder ud i Det Botniske Hav.

— Om der overføres kvælstof fra Den Botniske Bugt ud i den egentlige Østersø, og hvilken indvirkning det i givet fald har

75 Kommissionen har anført, at der under alle omstændigheder overføres en betydelig mængde næringssalte mellem de forskellige havområder. Således løber 62% af den mængde total kvælstof, som udledes direkte eller indirekte i Den Botniske Vig, videre ud i Det Botniske Hav, hvor kvælstof angiveligt i vidt omfang udgør en begrænsende faktor.

76 På den ene side er det rigtigt, som Kommissionen og Kongeriget Sverige har anført, at der skal foretages en helhedsbedømmelse af pligten til at rense for kvælstof under hensyntagen til følsomheden både i ferskvandsområder og i de kystnære vandrecipienter. Dog må begrebet afstrømningsområde anses for udtryk for et afgrænset område. I denne henseende bemærkes, at Kommissionen under retsmødet erkendte, at den ikke, modsat hvad der fremgår af punkt 44 i dens replik, påstår, at Den Botniske Vig og Det Botniske Hav kan anses for afstrømningsområder til den egentlige Østersø.

77 På den anden side bemærkes om Kongeriget Sveriges argument, hvorefter det er yderst begrænset, hvor meget vand der overføres mellem Den Botniske Vig, Det Botniske Hav og Østersøen, at Østersøen ifølge det for Domstolen oplyste ikke er et ret dybt hav, hvilket ikke fremmer vandudskiftningen. Desuden fremgår det af bilag 11 til Kongeriget Sveriges svarskrift, som gengiver Østersøens topografi, at overførslen af vand mellem Den Botniske Vig og Det Botniske Hav begrænses af naturlige forhindringer i form af lokaliteten Norra Kvarken. Ifølge denne typografiske oversigt er Den Botniske Vig og Det Botniske Hav indbyrdes forbundne via havrygge, hvor vandet maksimalt er 25 meter dybt. Dette forhold har desuden støtte i bilag 12 til nævnte svarskrift, som illustrerer Østersøens havbund.

78 På denne baggrund konstateres, at Kommissionen ikke har godtgjort, at der ikke er nogen fysisk barriere, som forhindrer overførsel af kvælstof mellem de pågældende havområder.

79 Som anført af generaladvokaten i punkt 93 i forslaget til afgørelse, er Det Botniske Hav et veritabelt kvælstofdepot. Desuden antages det i rapporten fra 2003, at Den Botniske Bugt kun i mindre omfang er udsat for eutrofiering forårsaget af kvælstof, og at der kun overføres en ringe mængde kvælstof derfra til den egentlige Østersø. Det er også tænkeligt, at denne typografi ikke fremmer overførsel af vand og dermed af kvælstof på grund af havryggene og indsnævringen af Den Botniske Bugt ved Ålandsøerne.

80 For det tilfælde, at der faktisk overføres kvælstof fra Den Botniske Bugt til den egentlige Østersø, har Kommissionen følgelig ikke godtgjort, at afstrømningen af vand fra Den Botniske Vig og Det Botniske Hav til den egentlige Østersø indebærer transport af en betydelig mængde forurening med kvælstof fra områderne i Nordsverige, hvor rensningsanlæggene ikke renser for kvælstof.

81 I den forbindelse konstateres, at parterne er enige om, at ca. 11% af den mængde total kvælstof, der forekommer i Det Botniske Hav, overføres til den egentlige Østersø.

82 Som det fremgår af sagsakterne og Kongeriget Sveriges indlæg under retsmødet, er det relevante imidlertid, som anført af medlemsstaten, procentsatsen for den mængde kvælstof, som udledes fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvis udledninger munder ud i Den Botniske Bugt, og som overføres til Østersøen. Derimod er udledning af total kvælstof ikke i det foreliggende tilfælde relevant for vurderingen af, om der skal foretages en tertiær rensning for kvælstof i udledningerne fra de nævnte rensningsanlæg.

83 Det fremgår nemlig af sagen, at næringssalte som kvælstof dannes på baggrund af en række forskellige menneskelige aktiviteter og ender i havet i medfør af for det første luftformige emissioner og deposition heraf, som direkte forurener havet eller

afstrømningsområderne på land; for det andet udledninger fra punktkilder langs kysten eller fra afstrømningsområderne, som transporteres med floderne, og for det tredje udledninger fra diffuse kilder.

84 Det er i den forbindelse på grundlag af sagsakterne muligt at fastslå, dels at en stor del af den mængde kvælstof, der forekommer i Den Botniske Bugt, skyldes udledninger fra diffuse kilder, dels at det heriblandt er landbruget og menneskelig aktivitet, der forårsager en stor del af kvælstofudledningerne.

85 Heraf følger, at den mængde kvælstof, der udledes fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, ikke modsvarer den af Kommissionen anførte procentsats.

86 Det er under disse omstændigheder vanskeligt at få klarhed over, hvad den af Kommissionen anførte angivelse af en overført sats på 62% modsvarer. En sådan procentsats kan i hvert fald ikke være udtryk for den mængde kvælstof, der hidrører fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE.

87 Ifølge Kongeriget Sveriges indlæg under retsmødet udgør den overførsel af kvælstof, som udelukkende kan tilskrives udledning af dette stof fra de omhandlede rensningsanlæg, ca. 1,2%.

88 På denne baggrund har Kommissionen ikke godtgjort, at der finder en kvælstofoverførsel sted fra de svenske rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvis udledninger munder ud i Den Botniske Bugt, til den egentlige Østersø i væsentligt omfang, sådan som dette er fastslået i retspraksis, hvorefter kvælstofstrømme fra byspildevand, som udledes i vandområder udsat for eutrofiering, anses for væsentlige, når de udgør ca. 10% af udledt total kvælstof (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 77).

89 I øvrigt har Helcomkommissionen, som er nedsat i henhold til Østersøkonventionen, på ministermødet i Krakow den 15. november 2007 vedtaget en aktionsplan for Østersøen (Helcom Baltic Sea Action Plan). Denne plan, som var omdiskuteret under retsmødet, foreskriver et loft for udledninger af kvælstof og phosphor samt nødvendige nedbringelser af kvælstof og phosphor i forskellige dele af Østersøen. Deraf fremgår, at det ikke er nødvendigt at nedbringe mængden af kvælstof i Den Botniske Vig og Det Botniske Hav.

90 For det tilfælde, at det er korrekt, at den nævnte aktionsplan samtidigt anbefaler, at mængden af kvælstof i den egentlige Østersø årligt nedbringes med indtil 94 000 tons, bemærkes, at dette ikke er rettet mod Kongeriget Sverige. Anbefalingen er derimod rettet mod de stater, som er beliggende i den egentlige Østersøs afstrømningsområde.

91 På denne baggrund konstateres, at Kommissionen ikke har godtgjort, hverken at kvælstofudledningerne fra ferskvandsområder og Den Botniske Vigs kystnære områder bidrager til eutrofieringen af Det Botniske Hav, eller at kvælstof er den primært begrænsende faktor i forhold til eutrofieringen af Det Botniske Hav.

92 Henset til samtlige foregående bemærkninger har Kommissionen ikke påvist, at den mængde kvælstof, som hidrører fra rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvis udledninger munder ud i Den Botniske Bugt, bidrager til eutrofieringen af den egentlige Østersø. Følgelig har Kommissionen ikke godtgjort, at Kongeriget Sverige skulle have iværksat en tertiær rensning for kvælstof på alle rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvis udledninger munder ud i Den Botniske Bugt.

93 Under disse omstændigheder må det antages, at Kommissionen ikke har godtgjort, at Kongeriget Sverige har tilsidesat de forpligtelser, som påhviler det i henhold til direktiv

91/271 med hensyn til de rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, hvis udledninger munder ud i Den Botniske Bugt.

Om de rensningsanlæg, hvis udledninger munder ud i den egentlige Østersøs afstrømningsområde

94 Med hensyn til de rensningsanlæg opregnet i bilag 4 til Kongeriget Sveriges svarskrift, som er beliggende inde i landet i Sydsverige, der renser byspildevand fra byområder med over 10 000 PE beliggende i det afstrømningsområde, hvorfra vandet løber mod de kystnære vandområder, som er følsomme i forhold til kvælstof, og som ligger mellem den norske grænse og Norrtälje kommune, har Kongeriget Sverige anført, at det ikke er nødvendigt at iværksætte tertiær rensning for kvælstof, for så vidt som der naturligt finder en tilstrækkelig retention af kvælstof sted.

95 Det fremgår i den forbindelse af sagen for Domstolen, at retention er en proces, som naturligt forekommer i de søer og vandløb, hvori de største andele af kvælstof-udledningerne opsamles, og hvorved kvælstoffet omdannes til en ufarlig gas, på samme måde som det sker ved rensning for kvælstof på rensningsanlæggene. Retention finder navnlig sted i de vandområder, hvor vandet løber langsomt igennem, og omdannelsen varer sædvanligvis flere år. Processen indebærer, at kvælstoffet enten omdannes i kraft af organiske stoffer i søområdernes sediment eller ved nitrifikation/denitrifikation ved hjælp af mikroorganismer omdannes til luftformigt atmosfærisk kvælstof.

96 Kommissionen har ikke bestridt, at retention er en kemisk proces, som forekommer i vand, hvorved dets indhold af kvælstof mindskes, men den er af den opfattelse, at denne proces ikke kan erstatte rensningsanlæggenes rensning for kvælstof i henhold til direktiv 91/271, da det ville stride mod forsigtighedsprincippet og mod retspraksis.

Desuden har Kommissionen anført, at retentionsprocessen har sæsonbetonede udsving og derfor ikke kan sikre en konstant fjernelse af kvælstof.

97 Indledningsvis konstateres, at ingen bestemmelse i direktiv 91/271 er til hinder for at anerkende den naturligt forekommende retention af kvælstof som en metode til rensning af byspildevand for kvælstof.

98 Vedrørende Kommissionens argument, hvorefter den naturligt forekommende retention af kvælstof er for ustabil til at kunne tages i betragtning, bemærkes, at Kongeriget Sverige har gjort opmærksom på, at beregningen af udledninger fra hvert enkelt byområde beliggende i de følsomme kystnære vandområder er baseret på byområdets faktiske udledninger kombineret med en individuelt beregnet opgørelse. I den anvendte metode indgår resultater af målinger af det faktiske indhold af kvælstof i forskellige vandløb, og beregningerne er normalt baseret på målinger foretaget over en periode på indtil ti år. Heraf følger, at disse beregninger medregner det kvælstof, som udledes på ny, og resultatet modsvarer derfor en nettoretention af al kvælstof, herunder det, som efter at have været opsamlet, atter er udledt.

99 Hertil bemærkes, at rapporten fra 2003 anerkender den naturligt forekommende retention som et lovligt alternativ.

100 Endelig henvises til det anførte i denne doms præmis 47, hvorefter der skal være en adækvat årsagssammenhæng mellem udledningerne og forureningen af følsomme områder. Selv om vandet i den egentlige Østersø angiveligt er udsat for eutrofiering især på grund af kvælstof, kræves der følgelig ikke tertiær rensning for kvælstof på hvert enkelt rensningsanlæg for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE, så længe Kommissionen ikke har påvist, at de kvælstofudledninger fra disse anlæg, som munder ud i den egentlige Østersø, bidrager til eutrofieringen heraf.

101 Som anført af generaladvokaten i punkt 42 i forslaget til afgørelse, stiller tabel 2 i bilag I til direktiv 91/271 inden for rammerne af tertiær rensning ikke krav om en fuldstændig rensning, men — når det drejer sig om kvælstof — enten en nedbringelse svarende til en koncentration på 15 mg/l i byområder med mellem 10 000 og 100 000 PE eller en procentvis nedbringelse på mindst 70-80%. Indirekte udledninger i vandområder, der er følsomme i forhold til kvælstof, medfører derfor kun en pligt for rensningsanlæg til at rense for kvælstof, hvis kvælstofkoncentrationen i det byspildevand, som når det følsomme område, er på mere end 30%.

102 Det skal derfor undersøges, om Kommissionen har godtgjort, at de omhandlede 7 rensningsanlæg ikke opfylder kravene.

103 Som anført af Kongeriget Sverige, er der mange søer og floder i denne medlemsstat. Kongeriget Sverige har endvidere bemærket, at der forløber lang tid, fra kvælstof udledes i vandmiljøet, til det når ud til kysten, og den naturlige udskillelse af kvælstof pågår i lang tid. Under disse omstændigheder konstateres, at der er gunstige naturlige forhold i Sverige for retention af kvælstof.

104 På den ene side har Kongeriget Sverige hævdet, hvilket Kommissionen ikke har bestridt, at der på et traditionelt rensningsanlæg udstyret til både mekanisk, biologisk og kemisk rensning altid foretages en vis rensning for kvælstof, selv om anlægget ikke har specifikt udstyr hertil. På et sådant anlæg fjernes gennemsnitligt 30% kvælstof. På den anden side fremgår det af det af Kongeriget Sverige oplyste i dets svar på de skriftlige spørgsmål, at kvælstofkoncentrationen ifølge opgørelser foretaget i 2008 nedbringes med 54% på rensningsanlægget i Filipstad, med 81% på anlægget i Kumla, med 47% på det i Flen, med 92% på det i Nässjö, med 74% på det i Tranås, med 70% på det i Vimmerby og med 48% på rensningsanlægget i Olofström.

105 I betragtning af disse forhold konstateres, at Kommissionen ikke i forhold til hvert af de rensningsanlæg, som er opregnet i bilag 4 til Kongeriget Sveriges svarskrift, har påvist, at den samlede effekt af dels rensning for kvælstof på rensningsanlæggene, dels den naturligt forekommende retention ikke opfylder kravene i direktiv 91/271 til mindste procentvise nedbringelse.

106 På dette grundlag fastslås, at Kommissionen ikke har godtgjort det påståede traktatbrud for så vidt angår de nævnte rensningsanlæg.

107 Det følger i det hele af det foregående, at Kongeriget Sverige har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 5, stk. 2, 3 og 5, i direktiv 91/271, idet det ikke senest den 31. december 1998 har sikret, at udledninger fra rensningsanlæggene for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE opregnet i det korrigerede bilag 2 og 3, der ledes direkte ud i følsomme områder eller i deres afstrømningsområder, opfylder de relevante krav i direktivets bilag I.

108 I øvrigt frifindes Kongeriget Sverige.

Sagens omkostninger

109 Ifølge Domstolens procesreglements artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ganske vist har Kommissionen i det væsentlige tabt sagen, men da Kongeriget Sverige ikke har nedlagt påstand om, at den bør betale sagens omkostninger, bør det pålægges hver part at bære sine egne omkostninger.

110 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 4, bærer medlemsstater, der er indtrådt i en sag, deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Tredje Afdeling):

1) Kongeriget Sverige har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler det i henhold til artikel 5, stk. 2, 3 og 5, i Rådets direktiv 91/271/EØF af 21. maj 1991 om rensning af byspildevand, som ændret ved Kommissionens direktiv 98/15/EF af 27. februar 1998, idet det ikke senest den 31. december 1998 har sikret, at udledninger fra rensningsanlæggene for byspildevand fra byområder med over 10 000 PE opregnet i bilag 2 og 3 til dets svarskrift, som ændret ved duplikken, der ledes direkte ud i følsomme områder eller i deres afstrømningsområder, opfylder de relevante krav i direktivets bilag I.

2) I øvrigt frifindes Kongeriget Sverige.

3) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Kongeriget Sverige og Republikken Finland bærer deres egne omkostninger.

Underskrifter